

پیش نویس لایحه "تاسیس و فعالیت احزاب در جمهوری اسلامی ایران"

تعاریف

ماده (۱) در این قانون واژه ها و عبارات زیر به جای مفاهیم مشروح مربوط به کار می رود:

۱- حزب: تشکیلاتی است متشکل از اشخاص حقیقی دارای پروانه فعالیت که در جهت کسب، مشارکت و نقد قدرت سیاسی در چارچوب قوانین و مقررات و براساس اساس نامه و مرام نامه مصوب خود فعالیت میکند .

تبصره: احزاب می توانند تحت عناوینی مانند حزب، گروه، جمعیت، انجمن، جامعه و مجمع فعالیت کنند.

۲- جبهه: ائتلاف سیاسی از احزاب دارای پروانه فعالیت که با اطلاع کمیسیون به منظور فعالیت مشخص تشکیل می گردد.

۳- عضو حزب: شخصیت حقیقی که به عضویت حزب رسمی درآمده و با پذیرش مرام نامه و اساسنامه حزب دارای حقوق حزبی از جمله حق رأی می باشد.

۴- ارکان حزب: شامل هیئت موسس، مجمع عمومی، شورای مرکزی، دبیرکل، بازرسین و مسئول شعب میباشد.

۵- هیئت مؤسس: اشخاص حقیقی که امور مربوط به تاسیس حزب را پیگیری نموده و برای دریافت مجوز تاسیس و صدور پروانه فعالیت اقدام می نمایند.

۶- مجمع عمومی: عالی ترین رکن حزب است که طبق مرام نامه و اساسنامه از اجتماع اعضای حزب تشکیل می شود.

۷- شورای مرکزی: افراد منتخب مجمع عمومی حزب که طبق مرامنامه و اساس نامه به نمایندگی از مجمع مسوولیت هدایت و تحقق اهداف حزب را بر عهده دارند.

۸- دبیرکل: عالیترین مقام اجرایی حزب است که طبق اساس نامه، منتخب مجمع عمومی یا شورای مرکزی می باشد.

۹- بازرسین: هیأت متشکل از اشخاص آشنا به امور بازرسی که به منظور نظارت بر عملکرد شورای مرکزی، دبیرکل و سایر ارکان حزب از سوی مجمع عمومی انتخاب میشود.

۱۰- مرامنامه: سندی است مصوب مجمع عمومی که بیانکننده مبانی فکری و عقیدتی، اهداف، آرمانها و خط و مشی‌های نیل به اهداف حزب می باشد.

۱۱- اساسنامه: سندی است مصوب مجمع عمومی که بیانکننده تشکیلات، ارکان و حدود وظایف و اختیارات، نحوه تعیین و تغییر اعضاء و شرایط تغییر و اصلاح مرامنامه و اساسنامه، مبنای اعتبار اسناد اداری و مالی، تعیین منابع مالی، نحوه انحلال حزب و سایر موارد مصرح در این قانون می باشد.

۱۲- کمیسیون احزاب: کمیسیون موضوع ماده ۱۰ این قانون است.

۱۳- مجوز اولیه: مجوز موقتی است که به منظور تحصیل شرایط لازم برای صدور پروانه فعالیت حزب صادر می شود.

۱۴- پروانه فعالیت: مجوزی است که پس از موافقت کمیسیون با امضای وزیر کشور صادر می شود و به موجب آن اجازه داده می شود حزب بر اساس مرامنامه و اساسنامه و در چهارچوب قوانین و مقررات فعالیت نماید.

۱۵- دبیرخانه کمیسیون: تشکیلات اجرایی کمیسیون احزاب میباشد که زیر نظر کمیسیون انجام وظیفه می کند.

تأسیس حزب

ماده (۲)

تقاضای مجوز اولیه تأسیس حزب باید توسط هیات موسس به کمیسیون ارائه گردد. کمیسیون موظف است ظرف سه ماه از زمان دریافت تقاضای رسمی نسبت به آن رسیدگی و نتیجه را به متقاضیان اعلام نماید.

تبصره «۱» - تقاضای صدور مجوز اولیه، باید حاوی اساس نامه، مرام نامه و امضای هیئت مؤسس (دست کم ۱۵ نفر) باشد.

تبصره «۲» - مرامنامه حزب باید متضمن مطالب زیر باشد:

الف) جهانبینی، مبانی فکری و عقیدتی؛

ب) اهداف، راهبردها، سیاستها و برنامهها در راستای رسیدن به اهداف تعیین شده؛

ج) رویکردهای کلی به مسائل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، اجرایی، حقوقی کشور؛

تبصره «۳» - اساسنامه حزب باید متضمن مطالب زیر باشد:

الف) نام کامل حزب و عنوان اختصاری آن،

ب) نشانی مرکز اصلی و محدوده جغرافیایی فعالیت،

ج) ساختار و ارکان حزب به همراه شرح وظایف، نحوه فعالیت، حدود اختیارات و مسئولیت های هر رکن به

تفکیک و نحوه تعیین و عزل شورای مرکزی، دبیر کل و سایر ارکان،

د) نحوه تصویب مرامنامه و اساسنامه و تغییر و اصلاح آنها و نحوه تصویب آییننامه های اجرایی، مالی و

دستورالعملها،

ه) نحوه تأمین منابع مالی،

و) نحوه عضوگیری و شرایط کلی عضویت،

ز) نحوه انحلال و تکلیف داراییها پس از انحلال.

تبصره (۴) - حزب میتواند از هر نام و نام اختصاری و نمادی استفاده نماید مگر اسامی موهن یا مغایر با شئون دینی، فرهنگی و وحدت ملی کشور و همچنین عناوینی که منع قانونی دارد و یا توسط دستگاهها و نهادهای عمومی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و یا احزاب دیگری مورد استفاده قرار گرفته‌اند و نیز عناوین مشابه که عرفاً موجب اشتباه گردد همچنین عناوین عام و غیرمسمی به تشخیص کمیسیون احزاب.

تبصره «۵» - متقاضیان دریافت پروانه باید در مرام‌نامه و اساس‌نامه صراحتاً التزام خود را نسبت به قانون اساسی و اصل ولایت فقیه اعلام دارند.

تبصره «۶» - کمیسیون احزاب میتواند در صورت وجود دلایل موجه مهلت احراز شرایط برای ثبت و صدور مجوز اولیه را تنها برای یک بار به مدت دو ماه تمدید نماید.

تبصره «۷» - در صورت عدم احراز شرایط تأسیس حزب، کمیسیون موظف است در مدت مقرر دلایل عدم صدور مجوز و یا رد تقاضا را کتباً به اطلاع نماینده هیأت موسس برساند.

تبصره (۸) - مراجع استعلام شونده موظف هستند حداکثر ظرف ۲ ماه نسبت به استعلامات انجام گرفته پاسخ دهند، در صورت عدم پاسخ مراجع مذکور در مدت زمان مقرر موضوع مثبت تلقی می‌گردد.

ماده (۳)

مجوز اولیه تأسیس حزب صرفاً " جهت تحصیل شرایط برای صدور پروانه فعالیت مطابق ماده (۶) و برگزاری مجمع عمومی تأسیس و تصویب مرامنامه و اساسنامه بوده و اعتبار دیگری ندارد.

تبصره «۱»- هیات موسس پس از اخذ مجوز اولیه تأسیس موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ صدور مجوز، نسبت به تشکیل مجمع عمومی تأسیس جهت تصویب مرامنامه و اساسنامه و انتخاب شورای مرکزی و بازرسین اقدام نماید. در غیر این صورت مجوز اولیه تأسیس باطل خواهد شد.

تبصره «۲»- هیات موسس میتواند در صورت وجود دلایل موجه و با تأیید کمیسیون این مهلت را تنها برای یک بار به مدت سه ماه تمدید نماید.

تبصره «۳»- تا زمانی که متقاضیان پروانه فعالیت حزب را دریافت نکرده‌اند حق فعالیت‌های سیاسی و حزبی ندارند.

ماده (۴)

متقاضیان تأسیس و عضویت در حزب باید دارای شرایط ذیل باشند:

الف- هیئت مؤسس:

(۱) التزام عملی به قانون اساسی،

(۲) داشتن تابعیت ایرانی،

(۳) داشتن حداقل ۲۵ سال تمام،

(۴) داشتن حداقل مدرک کارشناسی یا معادل آن،

ب- سایر اعضا

(۱) التزام عملی به قانون اساسی،

(۲) داشتن تابعیت ایرانی،

(۳) داشتن حداقل ۱۸ سال تمام،

ماده (۵)

اشخاص زیر از حق تأسیس یا عضویت در احزاب محرومند:

الف- کلیه اعضای دستگاههای اطلاعاتی و امنیتی رژیم طاغوت، ساواک منحل، فراماسون‌ها، کسانی که در فاصله ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به وزارت رسیده و یا به عضویت مجلس سنا یا شورای ملی درآمده‌اند، گردانندگان رژیم سابق و حزب رستاخیز، اعضای گروهک‌های محارب و ضدانقلاب به تشخیص مراجع ذی صلاح.

ب- محکومین به جرائم ضد امنیت داخلی و خارجی کشور

ج- جاسوسان، حسب تشخیص مرجع ذی صلاح

د- متجاهرین به فسق و فجور، مشهورین به فساد و قاچاقچیان با استعلام از مراجع ذی صلاح

ه- محرومین از حقوق اجتماعی به موجب احکام قطعی دادگاه‌ها

و- اعضای موثر احزاب منحل توسط دادگاه به مدت ۵ سال.

تبصره (۱)- اعضای موثر حزب شامل هیئت موسس، شورای مرکزی، بازرسین، دبیرکل و مسئولین شعب فرعی

می باشند.

تبصره (۲) - قضات و کارکنان شاغل وزارتخانه‌های اطلاعات، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و همچنین پرسنل نیروهای نظامی و انتظامی و سایر افرادی که طبق قوانین از عضویت در احزاب و تشکلهای سیاسی محروم شده یا میشوند.

ماده (۶)

پروانه فعالیت نهایی برای احزاب ملی یا استانی در صورتی صادر خواهد شد که حائز شرایط ذیل باشند:

الف- احزاب ملی:

۱) برگزاری مجمع عمومی تأسیس با حضور حداقل ۳۰۰ نفر از اعضای رسمی از بیش از نیمی از استان‌های کشور،

۲) ارائه اسناد تأسیس دفاتر رسمی حداقل در یک سوم مراکز استان‌های کشور

۳) عدم ارتکاب تخلفات مندرج در ماده (۱۸) این قانون.

ب- احزاب استانی:

۱- برگزاری مجمع عمومی تأسیس مطابق یکی از موارد زیر:

- با حضور حداقل ۱۰۰ نفر از اعضای رسمی در بیش از نیمی از شهرستان‌های استان‌های با جمعیت تا یک و نیم میلیون نفر جمعیت.

- با حضور حداقل ۱۵۰ نفر از اعضای رسمی در بیش از نیمی از شهرستان‌های استان‌های با جمعیت تا سه میلیون نفر جمعیت.

- با حضور حداقل ۲۰۰ نفر از اعضای رسمی در بیش از نیمی از شهرستان های استان های با بیش از سه میلیون نفر جمعیت .

(۲) ارائه اسناد تاسیس دفاتر رسمی حداقل در یک سوم از شهرستان های استان

(۳) عدم ارتکاب تخلفات مندرج در ماده (۱۸) این قانون.

تبصره : عضویت در یک حزب ملی و استانی به طور همزمان منعی ندارد ولی هیچ شخصی نمیتواند عضو موثر بیشتر از یک حزب ملی یا استانی باشد.

ماده (۷)

کمیسیون موظف است پس از بررسی شرایط موضوع ماده (۶) حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ ارائه درخواست در خصوص صدور یا عدم صدور پروانه اعلام نظر کند. در صورت احراز شرایط پروانه فعالیت حزب ظرف یک ماه با امضای وزیر کشور صادر میشود.

تبصره «۱» - در صورتی که کمیسیون پس از انجام مراحل اداری و انقضای موعد مقرر اعلام نظر ننماید وزیر کشور موظف است پروانه فعالیت حزب مزبور را صادر نماید.

تبصره «۲»- در صورت عدم احراز شرایط صدور پروانه فعالیت، مراتب کتباً به متقاضیان حزب اعلام می شود. متقاضیان پروانه فعالیت می توانند ظرف یک ماه از تاریخ اعلام نظر به تصمیم کمیسیون اعتراض نمایند. در صورت اعتراض، کمیسیون موظف است حداکثر سه ماه نسبت به اعتراض متقاضیان رسیدگی و اعلام نظر کند. نظر کمیسیون در این باره قطعی است .

تبصره «۳»- در صورت عدم احراز شرایط صدور پروانه فعالیت، مجوز تاسیس صادره باطل شده و هیات موسس حق هیچ گونه فعالیتی تحت عنوان مجوز اولیه مذکور را ندارند.

تبصره «۴» - پس از صدور پروانه فعالیت ، مرامنامه و اساسنامه حزب باید از طریق کمیسیون احزاب به هزینه حزب در روزنامه رسمی چاپ و منتشر گردد.

ماده (۸)

در صورتی که دو یا تعداد بیشتری از احزاب ملی یا استانی قصد ادغام با یکدیگر را داشته باشند، باید موضوع را به کمیسیون اعلام و اساسنامه و مرامنامه و مدارک مورد نیاز در این قانون را جهت بررسی به کمیسیون ارائه دهند. کمیسیون موظف است پس از بررسی، بدون رعایت نوبت جهت صدور پروانه به حزب اقدام نماید. در این صورت حزب جدید جهت فعالیت نیازی به صدور مجوز اولیه تأسیس ندارد.

ماده (۹)

احزاب موظفند گزارش برگزاری مجامع عمومی و تغییرات مرامنامه، اساسنامه، شورای مرکزی ، دبیرکل و بازرسین خود را به کمیسیون اعلام نمایند.

تبصره «۱»- احزاب موظفند حداقل دو هفته قبل از برگزاری مجامع عمومی خود، موضوع را جهت معرفی نماینده ناظر به اطلاع کمیسیون برسانند. عدم حضور نماینده کمیسیون مانع برگزاری کنگره نخواهد بود.

تبصره «۲» - در اولین مجمع عمومی تأسیس و در صورت تقاضای یکسوم از اعضای شورای مرکزی یا بیست درصد اعضای رسمی حزب ، کمیسیون موظف است نماینده‌ای جهت نظارت بر برگزاری مجمع عمومی و انجام انتخابات شورای مرکزی و بازرسین حزب معرفی نماید.

تبصره «۳»- چنانچه تغییرات اعلام شده موضوع ماده (۹) موجب مغایرت اساسنامه یا مرامنامه حزب با تبصره «۵» ماده (۲) بشود یا بعضی از اعضای شورای مرکزی مشمول بند (ه) ماده (۵) گردد، کمیسیون ضمن دادن تذکر کتبی مراتب را حداکثر ظرف ۳ ماه به حزب اعلام می‌نماید. حزب موظف است ظرف سه ماه اصلاحات لازم

را انجام و نظر کمیسیون را تأمین نماید. در صورت عدم تأمین نظر کمیسیون پروانه فعالیت حزب توقیف و رفع توقیف پروانه فعالیت منوط به انجام اصلاحات مورد نظر از سوی حزب خواهد بود. در غیر این صورت مطابق بند ۳ ماده (۲۰) عمل خواهد شد.

تبصره «۴» - ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ توقیف پروانه، حزب می‌تواند به دیوان عدالت اداری شکایت کند. دیوان خارج از نوبت به پرونده رسیدگی نموده و رأی صادره قطعی خواهد بود.

ماده (۱۰)

به منظور صدور پروانه جهت متقاضیان و نظارت بر فعالیت احزاب و انجام وظایف مصرحه در این قانون کمیسیونی به شرح زیر در وزارت کشور تشکیل می‌گردد:

۱. نماینده دادستان کل کشور.

۲. نماینده رئیس قوه قضائیه.

۳. معاون سیاسی وزارت کشور.

۴- دو نماینده به انتخاب مجلس شورای اسلامی از بین نمایندگان داوطلب،

تبصره «۱» - اعضای موضوع این ماده باید ظرف یک ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، انتخاب و به وزارت کشور معرفی شوند. وزارت کشور موظف است حداکثر تا ده روز پس از آن اولین جلسه کمیسیون را تشکیل دهد.

تبصره «۲» - نمایندگان فوق‌الذکر برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و تا معرفی نمایندگان جدید به کار خود ادامه می‌دهند.

تبصره «۳»- کمیسیون می‌تواند از نمایندگان سایر سازمان‌ها و افراد صاحب نظر جهت مشاوره دعوت به عمل آورد.

تبصره «۵»- جلسات کمیسیون با حضور دوسوم اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آن با اکثریت مطلق مجموع اعضای حاضر کمیسیون معتبر خواهد بود.

تبصره «۶»- هزینه کمیسیون از محل اعتبارات وزارت کشور (برنامه امور سیاسی و اجتماعی) که طی ردیف مستقلی در ذیل ردیف‌های وزارت کشور درج خواهد شد، تأمین می‌گردد.

تبصره «۷»- ریاست کمیسیون با معاون سیاسی وزیر کشور خواهد بود و نایب رئیس از میان اعضا انتخاب می‌شود. دبیر کمیسیون به پیشنهاد رئیس کمیسیون و با رأی اعضاء انتخاب می‌شود. چنانچه دبیر از میان اعضا نباشد، بدون حق رأی در جلسات کمیسیون شرکت می‌کند.

ماده (۱۱)

وظایف و اختیارات کمیسیون ماده (۱۰) مطابق مفاد این قانون به شرح زیر است:

۱. بررسی شرایط متقاضیان تأسیس حزب، اعضای شورای مرکزی، دبیرکل، بازرسین و مسئولین شعب و صدور مجوز اولیه تأسیس.
۲. احراز شرایط موضوع ماده (۶) و ماده (۸) و صدور پروانه فعالیت حزب.
۳. رسیدگی و تایید مرامنامه و اساسنامه و تغییرات احتمالی آنها و اتخاذ تصمیم بر اساس این قانون.
۴. نظارت بر برگزاری مجامع عمومی و انتخاب اعضای شورای مرکزی و بازرسین احزاب طبق ماده (۹) این قانون.

۵. بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد تخلفات موضوع ماده (۱۸) این قانون.

۶. بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص درخواست تجمعات و راهپیماییها

۷. بررسی گزارش‌های مالی و عملکرد سالانه احزاب

۸. اتخاذ تصمیم در مورد میزان پرداخت یارانه به احزاب در چارچوب قوانین و مقررات جاری

۹. رسیدگی به شکایت اشخاص حقیقی و حقوقی از احزاب در چارچوب این قانون

۱۰. تصمیم‌گیری در مورد توقیف پروانه و معرفی به مراجع ذی صلاح جهت انحلال احزاب طبق ماده (۱۹) این

قانون

ماده (۱۲)

مرجع رسیدگی به شکایات احزاب از تصمیمات و اقدامات کمیسیون موضوع ماده (۱۰) دیوان عدالت اداری است و رأی صادره قطعی است.

حقوق و مسئولیتها

ماده (۱۳)

احزاب دارای پروانه فعالیت در چارچوب قوانین و مقررات جمهوری اسلامی و برابر مفاد این قانون از حقوق و امتیازات زیر برخوردارند:

الف- فعالیت سیاسی ،

ب- انجام فریضه امر به معروف و نهی از منکر در جهت اجرای اصل هشتم قانون اساسی در چارچوب مقررات

این قانون

ب- ابراز نظر آزاد و علنی در مسائل کشور در راستای وظایف قانونی احزاب

ج- معرفی و حمایت از نامزدهای انتخاباتی در انتخابات،

د- ائتلاف با دیگر احزاب ،

تبصره: احزاب میتوانند در زمان انتخابات یا غیر آن با دیگر احزاب دارای پروانه فعالیت در مورد نامزد یا نامزدهای انتخاباتی یا موارد دیگر ائتلاف نمایند . در صورت ائتلاف کلیه مسئولیت های آن را پذیرا باشند و مراتب را به اطلاع کمیسیون ماده (۱۰) برسانند.

ه- دایر نمودن دفاتر فرعی در استانها و شهرستانها،

تبصره «۱»- احزاب میتوانند در چهارچوب اساسنامه و با مجوز کمیسیون نسبت به تشکیل دفاتر فرعی در استانها و شهرستانها اقدام نمایند.

تبصره «۲»- تأسیس هرگونه دفتر و یا شعبه در خارج از کشور ممنوع میباشد.

و- انتشار روزنامه، نشریه و تأسیس پایگاه اطلاعرسانی در فضای مجازی

تبصره- احزاب متقاضی نشریه الکترونیکی یا مکتوب میتوانند درخواست خود را به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای صدور مجوز ارسال نمایند. وزارت فرهنگ و ارشاد موظف است پس از دریافت تقاضا حداکثر ظرف ۳ ماه نسبت به صدور مجوز نشریه الکترونیکی یا مکتوب برای احزاب متقاضی اقدام نمایند. در صورت عدم صدور مجوز در مدت مقرر، احزاب میتوانند به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند.

ز- استفاده متناسب و بدون تبعیض از شبکه‌های صدا و سیما حسب مورد جهت اعلام مواضع و برنامه‌های و پخش اخبار احزاب

تبصره (۱)- سازمان صدا و سیما موظف است زمینه اجرای مفاد بند فوق را فراهم نموده و اخبار مربوط به احزاب سیاسی را به اطلاع عموم برساند.

ح- برخورداری از کمکها و یارانه‌های موضوع این قانون.

ط- برگزاری راهپیمایی با اطلاع وزارت کشور بدون حمل سلاح در صورتی که به تشخیص کمیسیون ماده ۱۰ محل به مبانی اسلام نباشد و نیز تشکیل اجتماعات در میداين و پارک های عمومی با کسب مجوز از وزارت کشور آزاد است.

تبصره (۱)- دبیران کل احزاب موظفند حداقل ۷۲ ساعت قبل از برگزاری اجتماعات و راهپیمایی ها مراتب را جهت انجام روال مذکور در بند ط به اطلاع مسئولان ذی ربط برسانند.

تبصره (۲)- آییننامه اجرای این ماده بعد از تصویب ظرف سه ماه توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده (۱۴)

منابع مالی احزاب باید از طرق قانونی و مشروع تأمین و به شکل قانونی و مشروع هزینه شود . کلیه درآمد و هزینه احزاب باید در دفاتر قانونی ثبت شود.

تبصره - کلیه احزاب موظفند درآمدهای مالی و صورت هزینه‌های خود را سالانه پس از تصویب مجمع در پایان سال مالی به کمیسیون ماده (۱۰) ارائه نمایند. کمیسیون مزبور، حداکثر سه ماه پس از دریافت باید نظرات خود را در مورد مطابقت یا عدم مطابقت با قوانین و مقررات جاری کشور اعلام نماید.

ماده (۱۵)

عدم ثبت درآمدها و منابع تأمین آن و مصارف و هزینه‌ها، همچنین عدم ارائه تفریغ مالی به کمیسیون ماده (۱۰) این قانون و عدم مطابقت درآمدها و هزینه‌ها با قوانین و مقررات کشور موجب اعمال بندهای ماده (۱۹) این قانون خواهد شد.

ماده (۱۶)

منابع درآمدی احزاب عبارتند از:

۱- حق عضویت اعضا

۲- کمکها و هدایای نقدی و غیر نقدی اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی

۳- وجوه حاصل از فعالیتهای قانونی انجام شده در چارچوب موضوع فعالیت، اهداف و اساسنامه

۴- کمکها و یارانههای دولتی

تبصره «۱»- دولت در راستای کمک به احزاب همه ساله ردیف بودجهای را در بودجه سالیانه پیشبینی خواهد نمود.

تبصره «۲» - هرگونه استفاده احزاب از منابع و امکانات دولتی دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری موجب اعمال بندهای ماده (۱۹) این قانون خواهد شد.

تبصره «۳»- کمکها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی و همچنین حق عضویت اعضای حزب و وجوهی که به موجب قانون و مقررات مربوط از درآمد یا حق الزحمه اعضا آنها کسر و به حساب حزب مزبور واریز میشود، از پرداخت مالیات معاف است.

ماده (۱۷)

کمیسیون ماده (۱۰) این قانون موظف است ۶۰ درصد کل بودجه اختصاص یافته به احزاب را به طور مساوی بین تمام احزاب که پروانه نهایی موضوع ماده (۶) را دریافت کرده‌اند بر اساس تعداد اعضای احزاب و دفاتر استانی و برگزاری مجامع عمومی حزبی تقسیم نماید. ۴۰ درصد باقیمانده بودجه به احزاب مشمول ماده (۶) این قانون به نسبت تعداد کرسی‌های کسب شده در انتخابات مجلس شورای اسلامی، شوراهای اسلامی شهر و روستا و انتخابات ریاست جمهوری اختصاص می‌یابد. پرداخت این سهمیه به شکل سالیانه مطابق دستورالعملی خواهد بود که به تصویب کمیسیون ماده (۱۰) میرسد.

تبصره- کلیه احزاب مشمول دریافت یارانه موظفند وجوه دریافتی را در جهت اهداف و برنامه‌های حزب به کار برده و در پایان سال مالی گزارش آن را به کمیسیون ارسال نمایند. دریافت مجدد یارانه منوط به ارائه گزارش مالی و تأیید آن توسط کمیسیون خواهد بود.

ماده (۱۸)

احزاب و جبهه‌ها و ائتلاف‌های موضوع این قانون در فعالیت‌های خود در چارچوب قوانین و مقررات آزادند و در صورت ارتکاب اعمال زیر پس از تشخیص مراجع ذیصلاح، حسب مورد علاوه بر مجازاتهای قانونی، طبق ماده (۱۹) در مورد آنها عمل خواهد شد:

الف) نقض مبانی دین مبین اسلام و تبلیغ و فعالیت علیه موازین اسلامی؛

ب) اقدام علیه امنیت ملی و وحدت ملی شامل:

۱- هر نوع ارتباط، مبادله اطلاعات، تبانی با سفارتخانه‌ها، نمایندگی‌ها، ارگان‌های دولتی و احزاب کشورهای خارجی در هر سطح و به هر صورت که مخل به آزادی، استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی، منافع ملی و مصالح جمهوری اسلامی و نظم عمومی باشد.

۲- هر گونه اقدام به عملیات خرابکارانه و براندازانه و حمایت از گروه‌های تروریستی

۳- دریافت هرگونه کمک مالی و تدارکاتی از اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی و دولت‌های بیگانه و سازمان‌های بین‌المللی

۴- تلاش برای ایجاد و تشدید اختلاف میان صفوف ملت با استفاده از زمینه‌های متنوع فرهنگی و مذهبی و نژادی موجود در جامعه ایران

۵- دعوت به انجام یا حضور در اجتماعات و راهپیمایی‌های غیرقانونی؛

تبصره- احزاب مکلفند ارتباطات خود با سفارتخانه‌ها، نمایندگی ارگانه‌های دولتی و احزاب کشورهای خارجی را با اطلاع وزارت کشور و در چارچوب منافع و امنیت ملی و مصالح نظام انجام دهند.

ج) اعمال خلاف قانون اساسی و نقض حقوق ملت؛

د) تخطی از اساسنامه و مرامنامه حزب؛

ه) هرگونه فعالیت اقتصادی و انتفاعی از جمله از طریق تأسیس شرکتها و موسسات تجاری یا اقدام به واردات و صادرات و هرگونه فعالیت اقتصادی که ذیل قانون تجارت قرار گیرد.

ماده (۱۹)

در صورتی که احزاب دارای پروانه فعالیت نهایی مرتکب هر یک از تخلفات مذکور در ماده (۱۸) شوند، کمیسیون متناسب با موارد تخلف یک یا چند مورد از موارد ذیل را اعمال می‌کند:

۱. تذکر شفاهی

۲. تذکر کتبی،

۳. اخطار و اعلان آن از رسانهها

۴. محرومیت از بخشی یا تمام یارانهها و کمک های دولتی

۵. توقیف پروانه فعالیت به مدت ۳ ماه تا یک سال،

۷. توقیف پروانه فعالیت و تقاضای انحلال از دادگاه

تبصره «۱»- ارتکاب هر یک از مفاد ماده (۱۸) این قانون توسط احزابی که موافقت اولیه تأسیس حزب را دریافت داشته‌اند، سبب ابطال مجوز مزبور خواهد شد.

تبصره «۲»- حزب در طول مدت توقیف پروانه، اجازه هیچ گونه فعالیتی را ندارد.

تبصره «۳»- در صورت انحلال پروانه فعالیت، اعضای موثر حزب مجاز به هیچگونه فعالیت تشکیلاتی تا پنج سال نمیباشند.

ماده (۲۰)

فعالیت احزاب در موارد زیر خاتمه می یابد:

۱. تصمیم ارکان حزب طبق اساس نامه مبنی بر انحلال،

۲. حکم دادگاه صالحه مبنی بر انحلال حزب،

۳. توقیف پروانه فعالیت حزب از سوی کمیسیون در موارد ذیل و معرفی آنها به دادگاه ذیصلاح جهت انحلال :

الف- عدم انجام اصلاحات و تأمین نظر کمیسیون مطابق تبصره «۳» ماده (۹)

ب- عدم اقدام لازم جهت تشکیل ارکان حزب طبق اساس نامه به مدت ۲ سال.

تبصره- در صورت انحلال حزب دارائیه‌های آن حسب مفاد اساسنامه با رعایت قوانین موضوعه و با نظارت کمیسیون تعیین تکلیف می‌گردد.

ماده (۲۱)

احزابی که قبل از تصویب این قانون مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند، موظفند ظرف یک سال وضعیت خود را با شرایط مندرج در این قانون تطبیق داده و گزارش آن را جهت رسیدگی به کمیسیون ارسال نمایند.

تبصره «۱»- کمیسیون می‌تواند در صورت وجود دلایل موجه، مهلت تطبیق با شرایط مندرج در این قانون را حداکثر تا شش ماه تمدید نماید.

تبصره «۲»- در صورت عدم تحصیل شرایط مندرج در این قانون توسط احزاب مشمول مراتب کتباً به آنها اعلام میشود. این احزاب می‌توانند ظرف یک ماه به تصمیم کمیسیون اعتراض نمایند. در صورت اعتراض، کمیسیون موظف است ظرف حداکثر سه ماه نسبت به اعتراض آنها رسیدگی و اعلام‌منظر کند. اعلام نظر کمیسیون در این رابطه نهایی و قطعی است .

تبصره «۳»- در طول مدت مزبور که احزاب وضعیت خود را با شرایط مندرج در این قانون تطبیق می‌نمایند، فعالیت آنها قانونی بوده اما در صورت اعلام نظر قطعی کمیسیون مبنی بر عدم تحصیل شرایط مندرج در این قانون، پروانه فعالیت این احزاب ملغی گردیده و هرگونه فعالیت حزبی آنها مغایر قانون خواهد بود.

ماده (۲۲)

قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها و انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی و اقلیت‌های دینی شناخته شده و گروه‌های سیاسی مصوب ۱۳۶۰/۶/۷ و سایر مفاد قوانین مغایر با این قانون فسخ می‌شود.

تبصره:

دولت مکلف است ظرف مدت یک سال وضعیت رسیدگی به صدور پروانه فعالیت و نظارت بر تشکل های مشمول مواد(۲)و(۴) قانون فعالیت احزاب ، جمعیت ها و انجمن های سیاسی و صنفی و اقلیت های دینی شناخته شده مصوب ۱۳۶۰/۶/۷ را مشخص نماید تا زمان تعیین تکلیف، روال رسیدگی به فعالیت تشکل های مذکور کما فی السابق مطابق قانون فوق الذکر مصوب ۱۳۶۰/۶/۷ خواهد بود.